

بررسی میزان آگاهی، نگرش و عملکرد دانشجویان

سال آخر کارشناسی پرستاری در مورد:

نحوه انجام عملیات احیاء قلبی تنفسی

در دانشکده های پرستاری مامائی دانشگاه های علوم

پزشکی وابسته به وزارت بهداشت درمان و آموزش

پزشکی شهر تهران در سال ۱۳۷۲

مریم شهابی نژاد

دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری داخلی - جراحی

مقدمه (معرفی):

هر کس نفسی را احیا کند مانند آنست که
مردم را احیا کرده باشد.

(قرآن کریم، سوره مائده، آیه ۳۱)

در همه زمانها، ایست قلبی تنفسی تا حدود زیادی
جامعه را تهدید نموده است و شاید بتوان گفت امروزه
این تهدید جدی تر شده است. بطوریکه در سال
۱۹۹۱ فقط در ایالات متحده ۵۰۰۰۰۰ نفر بر اثر
حمله قلبی فوت نمودند و ۳۰۰۰۰۰ نفر قبل از آنکه به
بیمارستان برسند، هلاک شدند (فینس و همکاران^۱،
۱۹۹۳، صفحه ۶۳۲).

می توان گفت اولین چاره درمانی در افرادی که
دچار ایست قلبی تنفسی شده اند اقدامات سریع و

صحیح احیاء قلبی تنفسی است. عملیات احیاء قلبی
تنفسی متناوری است که باعث حیات دوباره انسانهایی
می شود که موقتاً موهبت حیات و زندگی را از دست
داده اند. لذا اهمیت انجام این اقدامات توسط هر
فردی از افراد جامعه بخصوص افراد حرفه پزشکی
بسیار محرز می باشد. در این میان نقش پرستاران از
همه بارزتر می باشد. زیرا پرستاران هستند که مداوماً
در ارتباط با بیمار می باشند و طبق گفته بریت^۲ (۱۹۹۰)
اولین فرد جهت شروع CPR^۳ پرستاران

1. phipps etal

2. Britt

3. Cardio pulmonary Resucitation

- ۴- تعیین ارتباط بین میزان آگاهی و نحوه عملکرد دانشجویان سال آخر کارشناسی پرستاری در مورد نحوه انجام عملیات احیاء قلبی تنفسی.
- ۵- تعیین ارتباط بین نگرش و نحوه عملکرد دانشجویان سال آخر کارشناسی پرستاری در مورد نحوه انجام عملیات احیاء قلبی تنفسی.
- ۶- تعیین ارتباط بین میزان آگاهی و نگرش دانشجویان سال آخر کارشناسی پرستاری در مورد نحوه انجام عملیات احیاء قلبی تنفسی.

کلید واژه ها:

شامل آگاهی، نگرش، عملکرد دانشجویان پرستاری، احیاء قلبی تنفسی، دانشکده های پرستاری می باشد.

چهارچوب پنداشتی:

چهارچوب پنداشتی و زیربنای زمینه مطالعاتی این پژوهش بر اساس مفهوم احیاء قلبی تنفسی استوار می باشد که همراه با این مفهوم، سایر مفاهیم آگاهی، نگرش و عملکرد نیز مورد بحث قرار گرفته است.

مروری بر مطالعات:

در این پژوهش به ۸ مورد مقاله تحقیقی استناد شده است که در اینجا اختصاراً به ذکر یک مقاله پرداخته می شود.

کلارك^۲ (۱۹۸۸) طی تحقیقی تحت عنوان «مطالعه مهارتهای احیاء» اظهار می دارد «احیاء قلبی ریوی امروزه بخشی از مهمترین عملیات بیمارستانی است. وی تحقیقی بر روی ۴۰ دانشجوی پرستاری سال سوم در مورد عملیات احیاء انجام داد که داده ها بوسیله پرسشنامه و امتحان عملی جمع آوری گردید. امتحان

می باشند (صفحه ۲۴). چانگ^۱ (۱۹۸۰) معتقد است که پرستاران باید آگاهی و مهارت لازم در مورد کاربرد وسایل، داروها و انجام عملیات حیاتبخش را داشته باشند و آنها را بکار گیرند (صفحه ۴۲۹). در همین رابطه کلوکلو و سایرین (۱۹۸۷) اظهار می دارند که در برنامه آموزش پرستاری باید اصول روش احیاء قلبی تنفسی به پرستاران آموزش داده شود و آنها در این مورد آگاهی کافی داشته باشند، زیرا بسیار مهم است که دانشجویان قادر به نجات جان یک بیمار باشند (صفحه ۹۵). هدف پژوهشگر از انجام این پژوهش تعیین میزان آگاهی، نگرش و عملکرد دانشجویان سال آخر کارشناسی پرستاری در مورد عملیات احیاء قلبی تنفسی بود تا بدین وسیله بتواند مشکلات و نقاط قوت و ضعف احتمالی را در زمینه موردنظر مشخص نماید.

اهداف پژوهش:

هدف کلی: تعیین میزان آگاهی، نگرش و عملکرد دانشجویان سال آخر کارشناسی پرستاری در مورد نحوه انجام عملیات احیاء قلبی تنفسی در دانشکده های پرستاری مامایی دانشگاه های علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شهر تهران در سال ۱۳۷۲.

اهداف ویژه:

- ۱- تعیین میزان آگاهی دانشجویان سال آخر کارشناسی پرستاری در مورد نحوه انجام عملیات احیاء قلبی تنفسی.
- ۲- تعیین نوع نگرش دانشجویان سال آخر کارشناسی پرستاری در مورد نحوه انجام عملیات احیاء قلبی تنفسی.
- ۳- تعیین نحوه عملکرد دانشجویان سال آخر کارشناسی پرستاری در مورد نحوه انجام عملیات احیاء قلبی تنفسی.

1. Chung.

2. Clark.

تعیین اعتماد علمی پرسشنامه از روش آزمون مجدد استفاده گردید.

تجزیه و تحلیل داده ها:

در این مطالعه به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از روشهای آمار توصیفی و استنباطی استفاده گردید و اطلاعات با استفاده از نرم افزار SPSS^۱ و DSS^۲ آنالیز گردید. برای دستیابی به هر کدام از اهداف پژوهش و همچنین ارتباط بین سه متغیر پژوهش (آگاهی، نگرش و عملکرد با مشخصات فردی نمونه ها از فرمولهای T مستقل، ضریب همبستگی پیرسون و آزمون آماری Z استفاده گردید و جداول گویای آن است که بیشترین درصد نمونه ها در گروه سنی ۲۲-۲۳ سال قرار دارند و اکثریت (۷۰/۲٪) زن هستند که نشاندهنده کاهش ظرفیت پذیرش پسران در رشته پرستاری است. بیشترین درصد سابقه کار بالینی و سابقه کار در بخشهای مراقبت ویژه ۹-۰ ماه می باشد و بیشترین درصد دارای سابقه برخورد با بیمار مبتلا به ایست قلبی تنفسی و سابقه تمرین بر روی مانکن بوده اند، را دارند ولی در مورد سابقه انجام عملیات احیاء قلبی تنفسی، بیشترین درصد سابقه انجام عملیات احیاء قلبی تنفسی را ندارند. در مورد سابقه تمرین بر روی مانکن، بیشترین درصد سابقه تمرین بر روی مانکن دارند.

نتایج نشان داد که اکثریت (۷۷/۳٪) واحدهای مورد پژوهش دارای آگاهی متوسط می باشند. در مورد ارتباط بین مشخصات دموگرافیک و میزان آگاهی، نتایج آماری T مستقل نشان داد که بین متغیرهای جنس، سابقه برخورد با ایست قلبی تنفسی، سابقه انجام عملیات احیاء قلبی تنفسی، سابقه تمرین بر روی مانکن و میزان آگاهی، ارتباط معنی دار آماری وجود

عملی شامل اجرای ماساژ قلبی، تنفس دهان به دهان و تنفس بوسیله آمبویگ و ماسک صورت بود، تنها ۴۶٪ از پرسشنامه ها نمره کامل را دریافت نمودند. در مجموع فقط ۲۰٪ پرستاران از هر دو قسمت (پرسشنامه و امتحان عملی) نمره مورد قبول را بدست آوردند و در حقیقت آگاهی کافی در مورد عملیات احیاء نداشتند. نتایج پیشنهاد می کند که به فراگیران پرستاری، آموزش کافی داده شود. زیرا دانشجویان پرستاری مورد مطالعه، احساس می کردند که آمادگی کافی برای برخورد با این موقعیت (ایست قلبی) را ندارند.

روش پژوهش:

این پژوهش، یک مطالعه از نوع توصیفی است. در این مطالعه جامعه پژوهش، دانشجویان سال آخر کارشناسی پرستاری مشغول به تحصیل در دانشکده های پرستاری مامایی دانشگاه های علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شهر تهران بود که حجم نمونه با استفاده از فرمول محاسبه شد که ۴۰۰ نفر بدست آمد و لذا حجم نمونه برابر با جامعه پژوهش انتخاب گردید که تعداد ۳۱۲ نفر حاضر به پاسخگویی به پرسشنامه شدند. کلیه نمونه های مورد پژوهش، واحد پرستاری ویژه نظری و عملی را گذرانده بودند و هیچیک از آنها قبلاً در پژوهش مشابه این پژوهش شرکت نداشتند. محیط پژوهش در این بررسی دانشکده های پرستاری مامایی تهران، شهید بهشتی و علوم پزشکی ایران بود.

روش گردآوری داده ها:

در این بررسی ابزار گردآوری داده ها در پرسشنامه ای مشتمل بر ۴ بخش است، بخش اول مربوط به مشخصات فردی نمونه ها، بخش دوم تعیین میزان آگاهی، بخش سوم تعیین نگرش و بخش چهارم تعیین نحوه عملکرد می باشد. جهت تعیین اعتبار پرسشنامه از روش اعتبار محتوی استفاده شد و جهت

1. Statistical Package for Social science. (SPSS)

2. Dorosty simplest statistic. (DSS)

نشان داد که این همبستگی با بیش از ۹۹٪ اطمینان نیز افزایش می یابد و نگرش مثبت می تواند انگیزه ای جهت یادگیری بهتر و بیشتر مهارت های احیاء باشد.

نتیجه گیری نهایی:

نتایج پژوهش، رابطه یافته ها را با مطالعات موجود و فرضیه پژوهش بیان می کند. نتایج پژوهش نشان می دهد که فرضیه پژوهش رد یا قبول شده است (کمیتة تحقیق دانشکده پرستاری، ۱۳۶۰، صفحه ۲۲).

ابتدا در مورد سه سؤال اول پژوهش و سپس در مورد فرضیه پژوهش بحث می شود.

در ارتباط با سؤال اول پژوهش «میزان آگاهی دانشجویان کارشناسی پرستاری سال آخر در مورد عملیات احیاء قلبی تنفسی چقدر می باشد؟» نتایج نشان می دهد که اکثریت (۷۷/۳٪) نمونه های مورد پژوهش دارای آگاهی متوسط بودند.

در ارتباط با سؤال دوم پژوهش «نوع نگرش دانشجویان کارشناسی پرستاری سال آخر در مورد عملیات احیاء قلبی تنفسی چگونه می باشد؟»

نتایج نشان می دهد که اکثریت (۸۲/۴٪) واحدهای مورد پژوهش دارای نگرش مثبت بودند.

در ارتباط با سؤال سوم پژوهش «نحوه عملکرد دانشجویان کارشناسی پرستاری سال آخر در مورد عملیات احیاء قلبی تنفسی چگونه می باشد؟»

نتایج نشان می دهد که اکثریت (۵۶/۴٪) از واحدهای مورد پژوهش دارای عملکرد ضعیف می باشند.

در ارتباط با فرضیه اول «عملکرد دانشجویان سال آخر کارشناسی پرستاری در مورد نحوه انجام عملیات احیاء قلبی تنفسی با میزان آگاهی آنها در این زمینه ارتباط دارد» نتایج نشان می دهد که بین دو متغیر فوق با اطمینان بیش از ۹۹٪ همبستگی وجود دارد و به عبارت

دارد. همچنین بیشترین درصد (۸۲/۴٪) واحدهای مورد پژوهش دارای نگرش مثبت می باشند. نتایج آماری ضریب همبستگی پیرسون و T مستقل نشان داد که بین مشخصات دموگرافیک و نوع نگرش هیچگونه ارتباط معنی دار آماری وجود ندارد.

نتایج آماری نشان داد که بیشترین درصد (۵۶/۴٪) واحدهای مورد پژوهش دارای عملکرد ضعیف می باشند. همچنین نتایج و بین متغیرهای جنس و سابقه کار بالینی، سابقه کار در بخش مراقبت ویژه، سابقه برخورد با ایست قلبی تنفسی، سابقه انجام عملیات احیاء قلبی تنفسی و سابقه تمرین بر روی مانکن با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و T مستقل ارتباط معنی دار آماری وجود دارد.

در مورد ارتباط بین نحوه عملکرد و میزان آگاهی واحدهای مورد پژوهش در مورد انجام عملیات احیاء قلبی تنفسی، نتیجه آماری ضریب همبستگی پیرسون و آزمون آماری Z نشان داد که بین دو متغیر با بیش از ۹۹٪ اطمینان همبستگی معنی دار آماری وجود دارد (P=۰/۰۰۱). یعنی اینکه همراه با افزایش آگاهی، نحوه عملکرد نیز بطرف خوب سوق پیدا کرده، که در همین رابطه تات^۱ (۱۹۸۴) می نویسد: بین سالهای تجربه و دانش و آگاهی پرستاران بخشهای مراقبت ویژه رابطه مستقیم وجود دارد (صفحه ۲۷۹).

در مورد ارتباط بین نحوه عملکرد و نوع نگرش واحدهای مورد پژوهش در مورد عملیات احیاء قلبی تنفسی نتیجه آماری ضریب همبستگی پیرسون و آزمون آماری Z نشان داد که بین دو متغیر همبستگی معنی دار آماری وجود ندارد.

یعنی همراه با افزایش امتیاز نوع نگرش، نحوه عملکرد بطرف خوب سوق پیدا نکرده است و در مورد ارتباط بین نوع نگرش و میزان آگاهی واحدهای مورد پژوهش در مورد عملیات احیاء قلبی تنفسی، نتیجه آماری ضریب همبستگی پیرسون و آزمون آماری Z

نتیجه تحقیق نشان داد که میزان آگاهی پرستاران مورد مطالعه در این زمینه ناکافی است و در حقیقت این عملیات را بنظر غیر صحیح انجام می دهند. (صفحه ۵۵-۵۴).

Britt, John, "what to do when your patient codes".

Nursing. January 1990, pp: 42-43

Clark, Jennifer. Clinical nursing manual. New York prentice Hall 1990

Kuckler and Sr. Kathleen and Klay, A and Rese. "C.P.R." in small community. Nursing management. Vol. 18. No. 4. 1987.

Phipps, Wilma J. Long, Barbara and Cassmeyer, Virginia L. Medical surgical Nursing A nursing process Approach. St. Louis: Mosby Yearbook, Inc. 1993

Toth, Jean C. "New from nursing Research the basic knowledge Assessment tool (BKAT) for critical care Nursing." Heart and lung. Vol (13). No. (3). May 1984.

دیگر فرضیه اول پژوهش مورد قبول واقع گردید. در ارتباط با فرضیه دوم «عملکرد دانشجویان سال آخر کارشناسی پرستاری در مورد نحوه انجام عملیات احیاء قلبی تنفسی با نگرش آنها در این زمینه ارتباط دارد» نتایج نشان می دهد که بین دو متغیر فوق همبستگی معنی دار آماری وجود ندارد، به عبارت دیگر فرضیه دوم پژوهش رد گردید. در ارتباط با فرضیه سوم «نگرش دانشجویان سال آخر کارشناسی پرستاری در مورد عملیات احیاء قلبی تنفسی با میزان آگاهی آنان در این زمینه ارتباط وجود دارد» نتایج نشان می دهد که بین دو متغیر فوق با اطمینان بیش از ۹۹٪ همبستگی وجود دارد، به عبارت دیگر فرضیه سوم پژوهش مورد قبول واقع گردید.

با عنایت به اهمیت و نقش عملیات احیاء قلبی تنفسی در امر نجات جان انسانها و از طرفی نقش پرستاران در این امر حیاتی، ضرورت دارد که دانشجویان پرستاری در هنگام فارغ التحصیلی، آشنایی کامل با نحوه انجام این عملیات داشته باشند. اما آنچه که نتایج این پژوهش نشان داد این بود که میزان آگاهی نمونه های مورد پژوهش در سطح متوسط و عملکرد آنها ضعیف می باشد. همچنین طی تحقیقی که توسط توتونچی (۱۳۵۷) در اصفهان در مورد میزان آگاهی پرستاران در زمینه عملیات حیاتبخش انجام گرفت،